

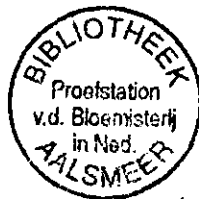
Proefstation voor de Bloemisterij
Linnaeuslaan 2a
1431 JV Aalsmeer
Tel. 02977-52525

AFZETONTWIKKELINGEN BIJ TRACHELIUM

Rapport nr. 47

Projectnr. 2002-3

Oktober, 1987
Ing. L. Oprel

ISSN 0921-710X

Prijs f 7,50

Dit rapport is te bestellen door het storten van f 7,50 op girorekening 174855 ten name van het Proefstation Aalsmeer, onder vermelding: Rapport nr. 47, Afzetontwikkelingen bij Trachelium.

ISN = 200268

INHOUD

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Algemeen	5
3. Prijsanalyse	8
4. Levenscyclus en omzetvoorspelling	10
5. Conclusies	12
6. Literatuur	13

Samenvatting

Voor het produkt Trachelium is, naar aanleiding van een verzoek van de NTS-kleine gewassencommissie, een studie verricht naar de afzetmogelijkheden.

Uit deze studie is gebleken dat het produkt weliswaar een bijdrage levert aan de produktvernieuwing binnen de bloemisterij, maar dat Trachelium een beperkt marktperspectief heeft. De belangrijkste oorzaak hiervoor is gelegen in het aanvoerpatroon. Ondanks de vervroeging en verlating van de aanvoer, is Trachelium een (na)zomerprodukt.

In de (na)zomer is er reeds een breed en gevarieerd scala van bloemisterijprodukten. Dit beperkt het belang van een nieuw produkt. Een direct gevolg van de (na)zomeraanvoer is het lage prijsniveau. Uit de prijsanalyses blijkt dat bij een vergroting van de aanvoer in normale tot zonnige zomers rekening gehouden moet worden met een aanzienlijke prijsdaling.

Uitgaande van het huidige aanvoerpatroon, en (in mindere mate) van het huidige sortiment (vrijwel alleen blauw), zal de omzet naar verwachting op korte termijn nog wat toenemen. Op middellange termijn (5 jaar) moet rekening gehouden worden met een omzetstagnatie. In termen van de produktlevenscyclus betekent dit dat Trachelium zich nu in de groei- à volwassenheidsfase bevindt.

Het verdient aanbeveling om meer nadruk te leggen op vervroeging van de produktie (januari-april), eventueel gecombineerd met een wijziging of uitbreiding van het sortiment.

1. Inleiding

Door de kleine gewassencommissie van de NTS werd een verzoek gericht aan het Proefstation voor de Bloemisterij om een verkennend onderzoek te doen naar de afzetmogelijkheden van het gewas *Trachelium*.

De vragen van de commissie betroffen met name de fase waarin *Trachelium* zich nu bevindt en in hoeverre het produkt mogelijkheden heeft voor afzetgroei. Omdat het Proefstation positief staat ten aanzien van produktvernieuwing, is besloten een kortlopend onderzoek te wijden aan de afzetmogelijkheden van *Trachelium*. Dit rapport is de weergave van de onderzoekresultaten.

2. Algemeen

Het produkt Trachelium is een nieuw bloemisterijprodukt. Sinds 1983 wordt de aanvoer en prijs geregistreerd in veilingstatistieken. Er zijn twee kleuren Trachelium. Blauw is de belangrijkste kleur. Wit is goed voor enkele procenten van de aanvoer.

Het aanvoer- en omzetverloop van Trachelium vertoont een vrij sterke groei (tabel 1). Op de drie belangrijkste veilingen voor het produkt Trachelium (Westland, Flora en de VBA met 87% van de landelijke aanvoer) steeg het aantal aangevoerde stuks van naar schatting 1,7 miljoen stuks in 1983 tot ruim 9 miljoen stuks in 1986. Uit de voorlopige gegevens over 1987, blijkt een doorgaande groei in de aanvoer.

De gemiddelde prijs van Trachelium, uitgedrukt in prijzen van 1987, wisselt tussen 30 en 45 cent per stuk. Een oorzaak voor deze schommeling in de gemiddelde jaarprijs is het veranderende aanvoerpatroon.

Tabel 1. Het verloop van de aanvoer, prijs en omzet (prijspeil 1987⁰⁾) op de veilingen Westland, Flora en VBA te zamen en de aanvoer op alle veilingen in Nederland over de periode 1983-1986.

Jaar	Aanvoer mln. stuks	Prijs ct/stuk	Omzet mln. gld.	Aanvoer alle veilingen mln. stuks ¹⁾
1983	1,7 ²⁾		0,7 ²⁾	.
1984	5,496	29,6	1,630	6,157
1985	5,277	45,1	2,379	6,216
1986	9,321	39,0	3,639	10,737

*) onbekend

⁰⁾ CBS-prijsindex voor de gezinsconsumptie van werknemersgezinnen

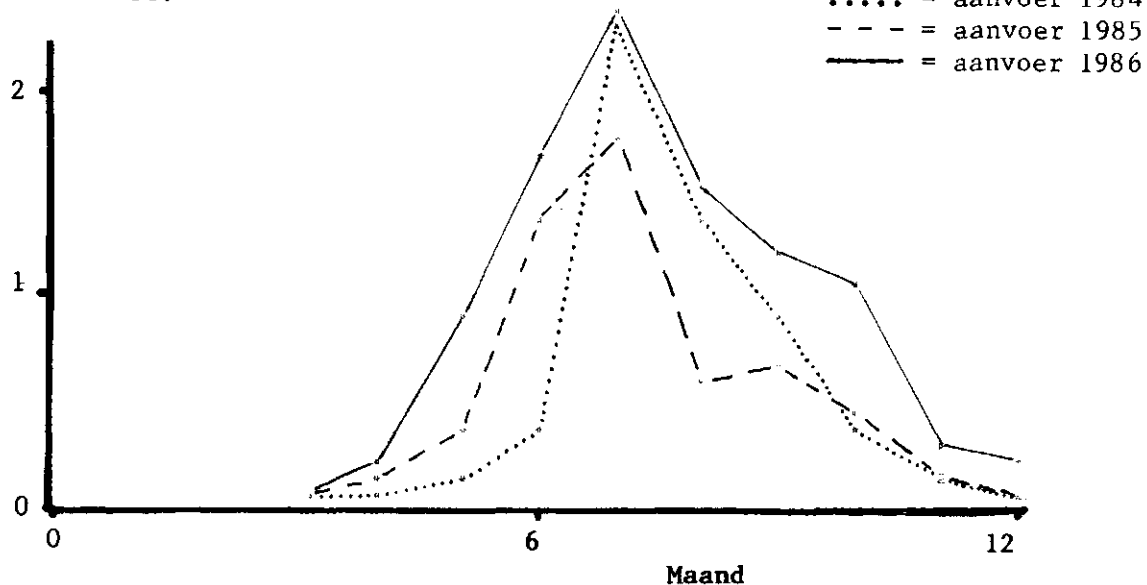
¹⁾ Bron: VBN, Trachelium Caer blauw

²⁾ schatting

Het aanvoerpatroon van Trachelium beslaat nog niet het gehele jaar, hoewel de laatste jaren wel een verlenging van de aanvoerperiode te constateren is (figuur 1). Momenteel is er vrijwel in alle maanden (wat) aanvoer van Trachelium, hetgeen er op zou kunnen wijzen dat het produkt mogelijkheden in zich heeft voor jaarrondteelt.

De verlenging van de aanvoerperiode, die de laatste jaren te signaleren is, vindt gelijktijdig plaats door vervroeging en verlating.

Aanvoer
in mln. st.

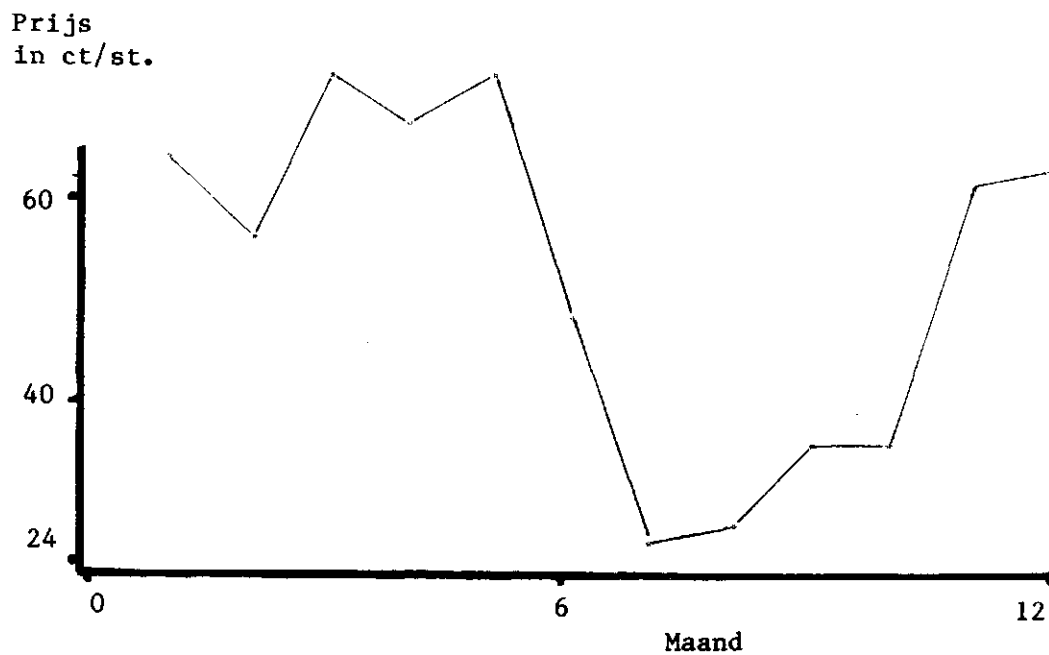
Figuur 1. Het aanvoerpatroon over de jaren 1984-1986 op de veilingen Westland, Flora en VBA, uitgedrukt in stuks per maand.

Ondanks de redelijk succesvolle inspanningen om de aanvoerperiode uit te breiden, is *Trachelium* nog steeds een typisch (na)zomerprodukt. In de periode mei-oktober werd in 1986 93,7% van de jaaraanvoer geveild. In 1984 was dit 97,5% (tabel 2). Het gevolg hiervan is een lage stuksprijs in deze periode (figuur 2).

Tabel 2. Het aanvoerpatroon van *Trachelium*.

Aanvoer per maand in procenten van de jaaraanvoer in 1984 en 1986 op de veilingen Westland, Flora en VBA.

Maand	Aanvoer in procenten	
	1984	1986
Januari	0,05	0,09
Februari	0,00	0,07
Maart	0,01	0,10
April	0,01	1,64
Mei	1,46	9,77
Juni	6,07	17,76
Juli	42,55	25,69
Augustus	25,17	16,08
September	15,77	13,23
Oktober	6,50	11,18
November	1,88	2,93
December	0,52	1,47

Figuur 2. Het verloop van de gemiddelde prijs van Trachelium in 1986 op de veilingen Westland, Flora en VBA in prijzen van 1987.

3. Prijsanalyse

De analyse van de prijs van een nieuw produkt is in het algemeen geen eenvoudige zaak, omdat de beschikbare gegevens beperkt zijn. Daarnaast speelt in de maanden met een geringe (en dus vaak zeer onregelmatige) aanvoer het probleem dat de prijs een slechte afspiegeling is van de marktwaarde. De prijs is meer afhankelijk van toevalsfactoren dan van de aanvoer en kwaliteit van het produkt.

Over de maanden mei tot en met augustus is de prijs van Trachelium op de drie belangrijkste veilingen voor dit produkt (Westland, Flora en VBA) geanalyseerd. Deze veilingen spelen momenteel vrijwel een even belangrijke rol in de afzet van Trachelium.

Ten behoeve van de vergelijkbaarheid van de prijzen in de opeenvolgende jaren, zijn alle prijzen uitgedrukt in prijzen van 1987 met de prijsindexcijfers voor de gezinsconsumptie van werknemersgezinnen van het CBS.

Als verklarende variabelen voor de prijs zijn naast de natuurlijke logaritme van het aanbod in stuks per veiling, de neerslag (per 100 millimeter) en het aantal zonuren (per 100) in De Bilt (KNMI) gebruikt.

Door het gebrek aan gegevens is de periode mei-augustus als geheel geanalyseerd, waarbij de maanden met behulp van een speciale variabele gekenmerkt zijn.

De resultaten van de analyse zijn:

VBA, periode 1984-1987, $R^2 = 0,93$

Prijs = 135,6 - 5,3 ln(aanbod) - 20,5 Juni - 46,4 Juli - 43,2 Aug. + 11,7 Neerslag
(34,1)(2,7) (4,3) (5,5) (4,6) (4,3)

Westland, periode 1984-1987, $R^2 = 0,92$

Prijs = 180,9 - 6,5 ln(aanbod) - 26,3 Juni - 44,9 Juli - 50,9 Aug. - 11,7 Zon
(25,7)(2,2) (5,3) (5,6) (4,9) (4,7)

Flora, periode 1983-1986, $R^2 = 0,95$

Prijs = 245,1 - 9,2 ln(aanbod) - 35,0 Juni - 54,8 Juli - 63,9 Aug. - 18,4 Zon
(32,1)(2,7) (6,8) (8,3) (6,8) (5,5)

- R^2 : het deel van de variantie dat verklaard wordt.
- ln(aanbod) : de natuurlijke logaritme van het aanbod in stuks.
- Juni, juli, aug: variabele die 1 is als het de prijs in die maand betreft en anders 0 is. De prijs in de maand mei is referentie.
- Neerslag : de neerslag in de betreffende maand, per 100 mm, gemeten in De Bilt (KNMI).
- Zon : het aantal uren zon in de betreffende maand, per 100 uur, gemeten in De Bilt (KNMI).
- (...) : standaardafwijking. Hoe kleiner deze is ten opzichte van de coëfficiënt des te betrouwbaarder is de coëfficiënt.

Bij de vermelde analyse-uitkomsten moet een belangrijke kanttekening gemaakt worden. Een prijsanalyse die een periode van enkele maanden betreft, leidt gemakkelijk tot een wat rooskleuriger beeld van de prijsvorming. Dit wordt veroorzaakt doordat de prijsvorming in de maanden met een gunstiger prijs een groter stempel op de uitkomsten drukt. Met name voor de maanden juli en augustus moet daarom in werkelijkheid rekening gehouden worden met een iets ongunstiger prijsvorming dan uit de analyses blijkt.

De prijs van Trachelium op de VBA blijkt in de maanden mei tot en met augustus afhankelijk te zijn van de aanvoer en de neerslag. Op de veilingen Westland en Flora is de prijs afhankelijk van de aanvoer en het aantal uren zon.

De klimaatvariabelen neerslag en zon vertonen een samenhang. Als er neerslag gemeten wordt, is het bewolkt weer en zijn er dus weinig zonuren. De reden waarom op de VBA de neerslag een rol speelt en op beide andere veilingen het aantal uren zon is niet geheel duidelijk.

In het algemeen kan gesteld worden dat het gezegde 'vrouwtje bloot, handeltje dood' ook voor de prijsvorming van Trachelium opgaat.

Uit de analyse-uitkomsten zijn twee belangrijke conclusies te trekken.

De eerste conclusie betreft het karakter van de veiling. De VBA kan een grote aanvoer opnemen. De beginprijs bij een klein aanbod ligt op een lager niveau, maar de prijsdaling als gevolg van een aanbodvergroting is geringer. Bij Flora is het tegengestelde te zien: hoge beginprijzen bij een kleine aanvoer, maar een relatief snellere prijsdaling bij aanbodvergroting. De veiling Westland neemt een middenpositie in. Hieruit is af te leiden dat de handel op Flora het nieuwe produkt Trachelium snel geaccepteerd heeft. Op de andere veilingen is dit acceptatieproces wat langzamer op gang gekomen. Het laat zich aanzien dat dit effect in de loop van de komende jaren zal verminderen. Bij produkten met een grotere en regelmatigere aanvoer is in het algemeen een grotere afhankelijkheid van de prijsvorming op de diverse veilingen te bespeuren.

De tweede conclusie betreft het aanvoerpatroon. Het leeuwedeel van de aanvoer van Trachelium valt in de (zomer)maanden met een minder gunstige prijsvorming. Met name bij aanbodvergroting in normale tot zonnige zomers moet rekening gehouden worden met een aanzienlijke prijsdaling. Het aanvoerpatroon is daarom een zwak punt van Trachelium.

4. Levenscyclus en omzetvoorspelling

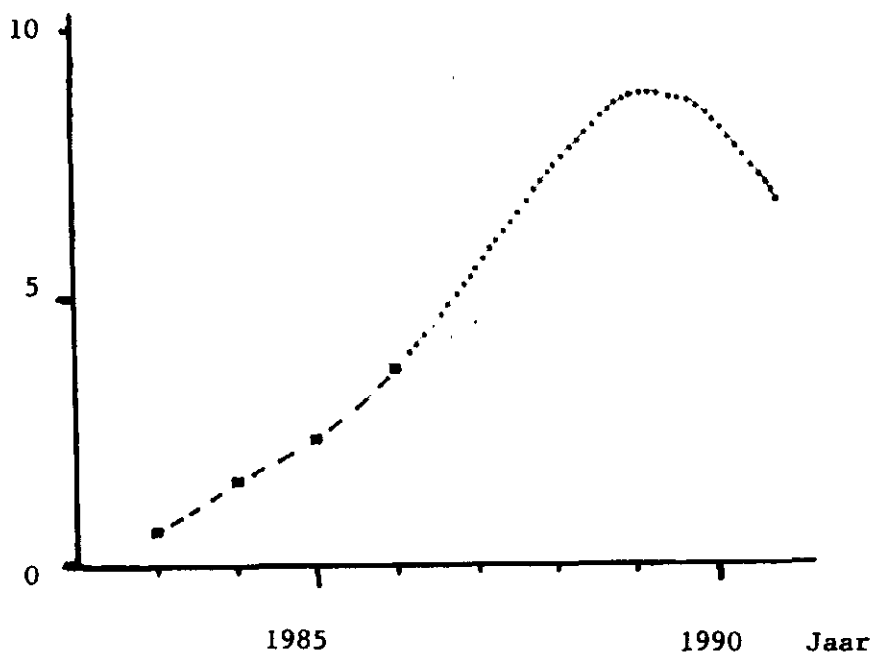
De levenscyclus van Trachelium is op basis van het geringe aantal gegevens nog niet te bepalen. Voor een inschatting van de mogelijkheden voor verdere afzetgroei, moet daarom van andere methoden gebruik gemaakt worden. Voor alles zij vermeld dat het prognostiseren een moeilijke en risicovolle zaak is. De ondernemer zelf blijft verantwoordelijk voor zijn keuzen. Hij is het die uiteindelijk de toekomstige ontwikkelingen inschat, ongeacht de (betrouwbaarheid van de) informatie die hij benut. Elk model, hoe waardevol het ook moge lijken, blijft slechts een hulpmiddel bij inschattingen.

Voor het voorspellen van de afzet van bepaalde produkten, heeft de Amerikaan Bass een model ontwikkeld. Dit model is ook toepasbaar gebleken voor bloemisterijprodukten. Het voert te ver om op deze plaats op het model zelf in te gaan. In het kort komt het er op neer dat het model op basis van het omzetverloop in de beginfase van een produkt het verdere omzetverloop prognostiseert.

De toepassing van het model voor de omzet van Trachelium, op basis van het huidige aanvoerpatroon en sortiment, levert een minder positief beeld op. De verwachte omzet zal in de komende jaren eerst nog stijgen, maar al rond 1989-1990 zal de top bereikt worden (figuur 3). Vertaald in termen van de produktlevenscyclus, wil dit zeggen dat Trachelium zich momenteel in de groei- à volwassenheidsfase bevindt.

Omzet
in mln. gld.

Legenda:
- - : actueel
... : verwacht

Figuur 3. Het (verwachte) omzetverloop van Trachelium op Westland, Flora, en VBA op basis van het Bass-model. 1983-1991, prijspeil 1987.

Bij de verwachte, minder gunstige, omzetontwikkeling van Trachelium zijn een aantal opmerkingen te plaatsen. Volgens het Bass-model blijkt Trachelium wel een nieuw en duidelijk onderscheidbaar produkt te zijn (innovatiecoëfficiënt van circa 0,02¹). Trachelium levert, gezien vanuit dat oogpunt, een goede bijdrage aan de produktvernieuwing in de bloemisterij.

Trachelium lijkt wat weg te hebben van een 'rage'-produkt (d.w.z. een korte levenscyclus). De imitatiecoëfficiënt is hoog (circa 0,7²). De kopers accepteren het produkt zeer snel, maar wenden zich, naar verwachting, ook snel weer van het produkt af en kopen dan andere, vervangende produkten. Dit wordt waarschijnlijk beïnvloed door het moment waarop het produkt op de markt is. In de periode mei-oktober zijn zeer veel alternatieve produkten beschikbaar.

De geringe marktomvang voor het produkt wijst in dezelfde richting.

Trachelium is op de markt op een moment dat er een groot scala van produkten op de markt is. Er is kennelijk slechts tijdelijk behoefte aan de extra variatie die Trachelium biedt.

- 1) Volgens het Bass-model betekent een lage innovatiecoëfficiënt (bijvoorbeeld 0,003) een zeer nieuw en apart produkt, waartegen in eerste instantie een zekere weerstand bij de kopers bestaat ('Wat de boer niet kent, dat eet hij niet'). Een hoger getal (bijvoorbeeld 0,2) betekent dat het produkt minder nieuw is.
- 2) De imitatiecoëfficiënt geeft aan hoe snel de kopers het voorbeeld van andere kopers volgen. Een imitatiecoëfficiënt van bijvoorbeeld 1, betekent een snelle imitatie en dus een korte produktlevenscyclus.

5. Conclusies

Uit de onderzoekresultaten naar de afzet en afzetmogelijkheden van het produkt Trachelium komt een minder positief beeld naar voren. De afzet is de laatste jaren dan wel snel gestegen, maar de stijging lijkt binnen afzienbare tijd te stagneren. De belangrijkste oorzaak hiervoor is het aanvoerpatroon van Trachelium. Het eenzijdige sortiment speelt een wat minder belangrijke rol, zolang het aanvoerpatroon ongewijzigd blijft. De prijsvorming kon in de maanden mei-augustus vrij goed verklaard worden. In de maanden met de grootste aanvoer is het prijsniveau laag. Ondanks het feit dat het produkt Trachelium een bijdrage levert aan de produktvernieuwing in de bloemisterij, zijn de marktperspectieven beperkt door het grote scala produkten dat er op de markt is in de aanvoerperiode van Trachelium. Het enigszins 'rage'-achtige karakter van het produkt is hiervan niet los te zien. Wellicht biedt aanvoer van Trachelium in winter en voorjaar (januari-april), eventueel gecombineerd met een groter sortiment, meer marktperspectieven.

6. Literatuur

- Bass, F.M. 'A new product growth model for consumer durables'
Management Science, Vol. 43, Fall 1979, 55-68
- Wasson, C.R. 'How predictable are fashion and other product life cycles?'
Journal of Marketing, Vol. 32, July 1968, 36-43
- Oprel, L. De levenscyclus van bloemkwekerijprodukten
Rapport 26, PBN, Aalsmeer, juni 1985
- Oprel, L. Prijsanalyse en prijsvoorspelling op veilingniveau
Rapport 27, PBN, Aalsmeer, augustus 1985
- VBN, Aanvoer en prijs Trachelium, VBN, Leiden 1987
- KNMI, Maandweeroverzichten, KNMI, De Bilt, div. jrg.
- VBA, VBA-jaarstatistieken, VBA, Aalsmeer div. jrg.
- Westland Jaarstatistieken van de bloemenveiling Westland,
Bloemenveiling Westland, Naaldwijk, div. jrg.
- Flora, Jaarstatistieken van veiling Flora,
Flora, Rijnsburg, div. jrg.